

نقش فناوری اطلاعات در دولت الکترونیک

نویسنده

شهریار دواجی

علی شاهی پور

سرشناسه	: دواچی، شهریار
عنوان و نام پدیدآور	: نقش فناوری اطلاعات در دولت الکترونیک/ نویسندگان شهریار دواچی، علی شاه‌پور.
مشخصات نشر	: تهران: نشر رزا، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۲۳-۸۹-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: اطلاع رسانی الکترونیکی دولتی
موضوع	: Electronic government information
موضوع	: تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات
موضوع	: Information and communications technologies*
شناسه افزوده	: شاه‌پور، علی، ۱۳۴۹ -
رده بندی شگره	: ۱۵۳۵J۴
رده بندی دیویی	: ۳۸۰۲۸۵۴۶۷۸/۳۵۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۸۹۱۰۳۰

نام کتاب: نقش فناوری اطلاعات در دولت الکترونیک
مؤلفین: شهریار دواچی - علی شاه‌پور
انتشارات: نشر رزا
نوبت چاپ: اول - پاییز ۱۳۹۸
شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
قیمت: ۴۰۰۰۰۰ ریال
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۲۳-۸۹-۰
حروفچین و صفحه آرا: سهیلا سهرابی رامین
ویراستار: کیمیا تقوی

کلیه حقوق قانونی و شرعی برای ناشر محفوظ است.
تکثیر تمام یا قسمتی از این اثر به صورت حروفچینی و چاپ مجدد، چاپ افست، پلگ، فتوکپی و انواع دیگر چاپ ممنوع است. نقل مطالب به صورت معمول در مقاله‌های مجلات با ذکر نام کامل ناشر و کتاب آزاد است.

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

۱	مقدمه:
۵	بخش اول : دولت الکترونیک
۷	فصل اول : مفاهیم و تعاریف
۹	دولت الکترونیک
۹	کانون های اصلی دولت الکترونیک
۹	دلایل تشکیل دولت الکترونیک
۱۱	مولفه های دولت الکترونیک - شامل آنها:
۱۲	اهداف دموکراسی الکترونیکی:
۱۲	دولت سیار
۱۲	کارکرد خدمات دولت الکترونیک (مدیر ۳ حاکمیتی)
۱۳	مقایسه دولت الکترونیکی با دولتهای سنتی
۱۳	مقایسه دولت الکترونیکی با دولت سیار
۱۴	دلایل گرایش به دولت الکترونیک (دلایل شخص شیری)
۱۴	کارآمدی فناوری اطلاعات
۱۵	شهروند الکترونیکی (E-CITIZEN)
۱۵	شهر الکترونیکی
۱۵	خصوصیات و ویژگی های شهروند الکترونیکی
۱۷	فصل دوم: حوزه ها و خدمات و تکامل در دولت الکترونیک
۱۹	حوزه ها
۱۹	زندگی الکترونیکی
۱۹	مشارکت سیاسی
۲۱	مزایای مشارکت:
۲۱	خدمات
۲۳	مراحل رشد و تکامل دولت الکترونیک

۲۵	 ساختار دولت الکترونیک
۲۸	 دولت الکترونیک و حکم رانی الکترونیک:
۳۱	 فصل سوم: مدلها و سازمانها و تعاملات در دولت الکترونیک
۳۳	 مدل های دولت الکترونیک
۳۳	 الگوی جامعه دولت الکترونیک
۳۴	 خدمات و ارتباطات موجود در دولت الکترونیک
۳۶	 پورتال
۳۶	 مفهوم پورتال سازمانی
۳۶	 کاربردها و ابزارهای تولید و پخش ها
۳۷	 تعریف سازمان الکترونیک (مجازی)
۳۸	 چند نمونه از سازمان های الکترونیکی و ویژگی های آن ها
۴۰	 تعاملات دیپلماتیک در دولت الکترونیک
۴۰	 انتخابات و نظرخواهی در دولت الکترونیک
۴۰	 ابزارهای رای گیری الکترونیک
۴۱	 اصول مهم و اساسی در رای گیری الکترونیک
۴۱	 مزایا و معایب رای گیری الکترونیک
۴۳	 فصل چهارم: الگوهای پیاده سازی مرحله ای دولت الکترونیک
۴۵	 الگوهای پیاده سازی مرحله ای دولت الکترونیک:
۴۷	 الگوی کارتر
۴۸	 الگوی لی و لایند
۴۹	 الگوی وست
۵۱	 روش های احراز هویت
۵۳	 فصل پنجم: سیستم های جمعه مدیریتی و امنیت در دولت الکترونیک
۵۵	 سیستم های جامع مدیریت منابع و کاربرد آن در دولت الکترونیک
۵۵	 تعریف برنامه ریزی منابع انسانی
۵۵	 ویژگی های سیستم های برنامه ریزی منابع انسانی

۵۶	مدیریت کلان در دولت الکترونیکی
۵۶	(۱) مدیریت منابع انسانی
۵۶	(۲) مدیریت تدارکات و دارایی ها
۵۶	(۳) مدیریت مالی حوزه های دولتی
۵۷	(۴) خدمات ایمنی و امنیتی
۵۷	(۵) مدیریت عوارض درآمدها
۵۷	(۶) مدیریت عمران، نوسازی و ترافیک
۵۷	(۷) مدیریت طرح های اجتماعی و فرهنگی
۵۸	سیستم های پشتیبان تصمیم گیری مدیریتی و کاربرد آن در دولت الکترونیکی
۵۸	تعریف سیستم های مدیریتی تصمیم (DSS) : Decision Support System
۵۸	انواع سیستم های مدیریتی پشتیبانی تصمیم
۵۸	(۱) سیستم های پشتیبانی تصمیم گروهی (GDSS) : Group DSS
۵۸	(۲) سیستم های پشتیبانی تصمیم هوشمند (IDSS) : Intelligent DSS
۵۹	(۳) سیستم های پشتیبانی بنیاد فزاینده (ODSS) : Office DSS
۵۹	مدیریت دانش و بکارگیری آن در سیستم های اطلاعاتی دولت الکترونیکی
۵۹	تعریف مدیریت دانش (Knowledge management) : km
۵۹	مدیریت دانش در توسعه دولت الکترونیک
۶۰	سطوح امنیتی در دولت الکترونیک
۶۰	تعریف امنیت اطلاعات
۶۰	مکانیزم های امنیتی
۶۱	انواع کنترل های امنیت اطلاعات
۶۲	چالش های استقرار امنیت اطلاعات در دولت الکترونیکی
۶۳	آمادگی الکترونیکی در دولت الکترونیک
۶۳	تعریف آمادگی الکترونیکی
۶۳	مولفه های آمادگی الکترونیکی
۶۴	تعریف شاخص آمادگی الکترونیکی
۶۵	مزایای استفاده از سنجش آمادگی الکترونیکی
۶۵	مطالعه تطبیقی اسناد راهبردی دولت های الکترونیکی دنیا و ایران
۶۵	حوزه تدوین سند راهبردی دولت الکترونیکی در ایران

۶۵	دولت الکترونیک در چند کشور به عنوان نمونه
۶۶	منابع
۶۷	بخش دوم: بانکداری الکترونیکی
۶۹	فصل اول: معرفی بانکداری الکترونیک و عناصر آن
۷۱	بانکداری سنتی
۷۱	بانکداری سیار
۷۱	بانکداری الکترونیکی
۷۱	پول
۷۱	مقایسه بانکداری سنتی و بانکداری الکترونیک
۷۲	مزایای بانکداری الکترونیک
۷۲	معایب بانکداری الکترونیک
۷۳	معرفی عناصر بانکداری الکترونیکی
۷۳	زیرساخت
۷۳	حساب
۷۴	کارت الکترونیکی
۷۴	پول الکترونیکی
۷۵	فصل دوم: انواع خدمات و تراکنش‌های بانکداری الکترونیکی و قوانین بانک بر آن
۷۷	دریافت و پرداخت Online
۷۷	خرید و فروش سهام به صورت Online
۷۸	سیستم‌های پرداخت الکترونیکی (پرداخت اقساط و قبوض و ...)
۷۸	شتاب
۷۸	طرح شتاب
۷۹	تدوین شتاب
۷۹	اجرای شتاب

فصل سوم: معرفی معماری شبکه‌ها و انواع خدمات بی سیم و دروازه‌های پرداخت در بانکداری الکترونیک.....	۸۱
معرفی معماری شبکه‌ها (اینترنت، اکسترانت و اینترانت) و انواع خدمات بی سیم.....	۸۳
شباهت‌های اینترنت، استرانت و اینترانت:.....	۸۳
تعاریف و تفاوت‌های اینترنت، اکسترانت و اینترانت.....	۸۳
انتظارات از یک شبکه ارتباطی بین بانکی.....	۸۳
برقراری ارتباط بین بانکی (Very Small Aperture Terminal) VSAT.....	۸۴
هزینه استفاده از شبکه VSAT و مخابراتی.....	۸۴
وضعیت موجود بانک‌های کشور در استفاده از دو شبکه VSAT و مخابراتی (۱۳۹۲).....	۸۵
انواع خدمات بی سیم.....	۸۵
دروازه‌های پرداخت دریافت در بانکداری الکترونیک.....	۸۷
مدل‌های بانکداری الکترونیک در دروازه‌های پرداخت (دریافت).....	۸۸
امنیت بانک الکترونیک در دروازه‌های پرداخت (دریافت).....	۸۹
سطح سیستم‌ها در دروازه‌های پرداخت (دریافت).....	۹۰
فصل چهارم: مفهوم Data Center و ویژگی‌های بانکداری مجازی در بانکداری الکترونیک.....	۹۱
مفهوم Data Center.....	۹۳
مشخصات یک Data Center.....	۹۳
چگونگی در اختیار گرفتن یک سرور وب در Data Center.....	۹۴
ویژگی‌های بانکداری مجازی در بانکداری الکترونیک.....	۹۴
فصل پنجم: روش‌های حفاظت و پشتیبانی از اطلاعات و data center و مدیریت دیسک در بانکداری الکترونیک.....	۹۷
روش‌های حفاظت و پشتیبانی از اطلاعات و data center.....	۹۹
تاریخچه سوئیفت.....	۱۰۲
مزایای سوئیفت.....	۱۰۲
خدمات سوئیفت.....	۱۰۴
کاربران سوئیفت.....	۱۰۵
شرایط پذیرش عضویت یک کشور در سوئیفت.....	۱۰۵
منابع.....	۱۰۵

مقدمه:

جهانی که ما هم اکنون در آن زندگی می‌کنیم دارای ارتباطات درونی گسترده و تغییرات سریع است که عمدتاً ناشی از سرعت رشد و توسعه در فناوری اطلاعات و ارتباطات است.

فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی از طریق هوشمندی و راه‌حل‌های نوآورانه تمام بافتهای زندگی ما را به هم مرتبط کرده و تحت تأثیر قرار داده است.

بدون ایجاد دولت الکترونیک و به کارگیری ابزارهای فناوری اطلاعات و ارتباطات توسعه پایدار نخواهیم داشت. دسترسی فزاینده به اطلاعات و دانش از طریق توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌تواند به کاهش هزینه‌ها، سرعت و دقت در انجام امور، استفاده بهینه از منابع انسانی و در نتیجه رضایتمندی در باب رجوع اشاره مرد.

فناوریهای اطلاعاتی و ارتباطی می‌توانند به عنوان یک ارتباطی برای اتصال افراد سازمان‌ها و ارگانها از شهرها و یا کشورهای گوناگون باشند و ابزاری کرامد، شفاف و قابل اعتماد برای ارتباط و همکاری فراهم سازند در حقیقت دولت الکترونیک دسترسی و کیفیت خدمات عمومی را بهبود بخشیده و فرصتهای شغلی زیادی برای زنان و مردان ایجاد کرده است.

فناوریهای اطلاعاتی و ارتباطی ابزارهای ساده‌ای هستند به شرطی که مردم بدانند چطور به شکل صحیح و کارآمد از آنها استفاده کنند.

فناوریهای اطلاعاتی و ارتباطی ابزارهای ساده‌ای هستند به شرطی که مردم بدانند چطور به شکل صحیح و کارآمد از آنها استفاده کنند.

دولت الکترونیک باعث دگرگونی‌های بسیار زیاد در تسریع حرکت توسعه پایدار و فراگیر می‌گردد در حقیقت ما در عصری زندگی می‌کنیم که فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌تواند تحولات عظیمی را در جامعه ما به همراه داشته باشد.

از نظر تاریخی، پدیده‌های اجتماعی در دو مقطع زمانی الکترونیکی شدند:

(۱) پیش از روی کار آمدن اینترنت:

شکل‌گیری کامپیوترهای شخصی و شبکه‌های داخلی سازمانها (LAN, WAN) و استفاده دولتها از این بسترهای آماده شده با هدف مکانیزه کردن فرآیندهای داخلی و کاهش هزینه‌ها و دقت در امور

(۲) پس از روی کار آمدن اینترنت:

پس از ظهور اینترنت تحول بسیار عظیمی در حوزه‌های مختلف به وجود آمد که برای مثال می‌توان به دولت الکترونیک، اشاره کرد که پس از روی کار آمدن اینترنت شکل گرفت. اینترنت باعث شد بستری مناسب برای تعاملات بدون واسطه بین سازمانها و مشتریها شکل گیرد یعنی خدمات مستقیم به مشتری ارائه گردد. این امر مزایای زیادی داشت.

به زبان ساده دولت الکترونیک پس از روی کار آمدن اینترنت باعث بالا رفتن دسترسی پذیری، حذف محدودیت‌های مکانی و زمانی رکنش تشریفات اداری و کاغذبازی گردید در حقیقت سه عامل نوآوری، جامعه اطلاعاتی و جهانی شدن باعث ورود مفهوم دولت الکترونیک در صدور سیاستهای اداری دولتها گردید.

پس یکی از دلایل شکل‌گیری دولت الکترونیک رایای بسیار زیاد اینترنت توسعه کامپیوترهای شخصی، تلفن و تلویزیونهای هوشمند و ... است که تماماً رسانه‌هایی جهت ارتقا و شکل‌گیری دولت الکترونیک هستند و دلیل دیگر اقتصاد الکترونیک است.

لازم به توضیح است پیشی گرفتن بخش خصوصی در ارائه خدمات الکترونیکی نسبت به بخش دولتی باعث بالا رفتن سطح توقع مشتری و درخواست آنها جهت بهبود کیفیت ارائه خدمات از سازمانها و نهادهای دولتی گردید که البته تمامی اینها نیازمندی‌های مردم را برآورده می‌کند.

همان‌طور که مستحضرید برای شکل‌گیری چنین چیزی تنها زیرساخت‌های فنی لازم نیست بلکه زیرساختهای قانونی نیز از اهمیت به سزایی برخوردار است به همین دلیل اولین سخت‌افزار تدوین می‌شوند مانند قانون آزادی الکترونیکی اطلاعات به قانون اصلاح فرصت کاری و مستریت پذیری، قانون تحول مدیریت فناوری اطلاعات.

ورود فناوری اطلاعات در برنامه ریزی استراتژیک را نباید نادیده گرفت. قانون دولت الکترونیک با هدف اجرایی کردن زیرساختهای مالی و سازمانی که استفاده از تمام اینها اثر بخش و بهره‌وری دولتها را به همراه دارد.

به طور خلاصه می‌توان دولت الکترونیک را این گونه تعریف کرد:

استفاده دولت از اینترنت در راستای ارائه خدمات عمومی، جمع‌آوری داده‌ها و بهبود فرایند مردم سالاری و همین طور استفاده دولت از شبکه گسترده جهانی اینترنت جهت ارائه خدمات در سطوح مختلف و روش بررسی مهندسی مجدد فرآیندها و بهبود ارائه خدمات به شهروندان عادی و مشاغل خاص پیام و تحول الکترونیکی و متنوع اطلاعات در خدمات دولتی بصورت شبانه روزی و امکان تعامل الکترونیکی در سطوح مختلف و حذف مرزهای جغرافیایی در این چند سطر چند نکته مهم و اصلی نهفته است:

- (۱) یکی از ابزارهای اصلی و مهم در توانمندسازی دولتها شبکه و اینترنت است.
- (۲) بازار هدف دولت الکترونیک بیشتر به شهروندان معطوف است.
- (۳) از میان برداشتن مرزها و محدودیتهای مکانی و زمانی.
- (۴) استفاده از مهندسی مجدد داده‌ها در راستای تحول الکترونیکی.

شهریار دواجی